

Наруцька Альона Ігорівна, здобувач навчально-наукового інституту № 4 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри економіко-правових дисциплін Національної академії внутрішніх справ *Садченко М. М.*

МЕНЕДЖМЕНТ ПОЛІЦІЇ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН: ВИКОРИСТАННЯ ПОЗИТИВНОГО ДОСВІДУ В УКРАЇНІ

Державний менеджмент органів поліції являється необхідним різновидом діяльності, який включає в себе свідомий та цілеспрямований вплив суб'єктів управління на систему поліцейських органів та має на меті підвищення ефективності їх функціонування та приведення їх у відповідність вимогам суспільства.

Менеджмент правоохоронних органів необхідно розглядати з двох боків, а саме: державний менеджмент даної системи, як об'єкт управління всередині системи, коли об'єктами виступають співробітники та служби, підрозділи та різноманітні органи, а суб'єктами є керівники та управлінський апарат.

Організаційні форми поліції та принципи державного менеджменту її діяльності зумовлені особливостями країни, а саме: історичними, економічними, політичними, географічними та іншими чинниками. Зарубіжні дослідники стверджують, що сучасна модель менеджменту поліції співвідноситься з різними формами державного устрою: унітарним, федеративним і конфедеративним.

В сучасному світі найбільш поширені 3 моделі менеджменту правоохоронних органів: централізована, децентралізована та комбінована або інтегрована.

Країни континентальної Європи використовують централізовану модель системи забезпечення внутрішньої безпеки. Дана модель діє у двох видах.

І вид притаманний державам, що забезпечують свою внутрішню безпеку силами цивільної поліції (Швеція, Данія, Норвегія, Ірландія, Фінляндія). Для цих країн характерні

невисокий рівень злочинності та відсутність вагомих політико-соціальних конфліктів, в силу цих аспектів в них відсутня потреба у спеціальних поліцейських формуваннях збройних сил.

Цей вид характерний для держав з постійним використанням спеціальних поліцейських формувань – жандармерії (Франція, Іспанія, Італія, Португалія, Бельгія, Голландія, Люксембург). В цьому випадку властива не лише жорстка централізація діяльності правоохоронних органів, але й традиційне використання національної поліції та жандармерії. До мінусів даної системи варто віднести зосередження поліції на вирішенні загальнодержавних проблем та ігнорування інтересів окремих територіальних громад.

Структурі поліцейської системи країни властива централізація, тобто керівництво поліцейською діяльністю здійснюється в межах міністерства, департаментів або дирекцій, яким підпорядковуються всі галузеві служби. В скандинавських країнах, поліція функціонує, як централізований державний орган та підпорядковується міністру внутрішніх справ (Фінляндія, Швеція) або міністерству юстиції (Норвегія, Данія). Для МВС Фінляндії характерна наявність департаментів: адміністративного, з муніципальних питань, регіонального розвитку, з надзвичайних ситуацій, у справах імміграції, прикордонної охорони та поліцейський департамент. Поліція ділиться за територіальною ознакою на загальнонаціональну, провінційну та місцеву. Данії притаманна спрощена територіальна структура організації поліції, де головну роль відіграють районні президії поліції. На рівні кожного району діють місцеві комітети, що сприяють подоланню проблем, які виникають у населення у контексті діяльності поліції.

Централізована модель управління поліцією довго функціонувала у багатьох постсоціалістичних державах Центральної та Східної Європи. Зараз велика кількість цих країн спрямовані на децентралізацію поліцейської діяльності.

Децентралізована модель властива країнам з розвинутою демократією (Швейцарія, США, Канада). Модель децентралізованої поліції, що функціонує на засадах самоврядування, збереглась лише у Швейцарії. Відсутній централізований корпус державної поліції, чисельність органів правопорядку і принципи їх роботи визначають місцеві органи влади. В країні налічується 26 кантональних корпусів поліції та

понад 100 підрозділів поліції в громадах. Попри цю децентралізацію, в країні діє чітка форма взаємовідносин і правила регіонального співробітництва у сфері правопорядку, розроблені конфедерацією кантональних комендантів поліції та об'єднанням шефів міської поліції [2].

Сполучені Штати Америки мають неповторний досвід децентралізації поліцейської діяльності. Поліцейська система США налічує біля 40 тис. поліцейських формувань різних рівнів.

Поліцейська система Канади ділиться на федеральну, провінційну та муніципальну. Діяльність кожної інституції регламентується спеціальним Статутом про поліцію Канади, Кримінальним кодексом, провінційними та муніципальними законами [1]. В Канаді функціонує майже 800 поліцейських формувань та департаментів, що підконтрольні цивільній владі. Представницький орган влади на місцях - поліцейські ради, в провінції – генеральний прокурор.

Комбінована модель (Великобританія, ФРН, Японія, Нідерланди) поєднує ознаки двох попередніх моделей. Поліцейська система Великобританії об'єднує повноваження держави та органів місцевого самоврядування у сфері правопорядку. В Англії та Уельсі поєднується діяльність незалежних формувань провінційних сил поліції, столичної поліції та самостійної поліції лондонського Сіті, у Шотландії – об'єднання поліцейських загонів та окремі підрозділи поліції міст. Місцева поліція Великобританії не має безпосереднього підпорядкування міністерству внутрішніх справ.

На початок 50-х рр. ХХ ст. в Нідерландах було створено умови для співіснування державної та муніципальної поліції. Підрозділи державної поліції відігравали допоміжну роль у системі охорони громадського порядку. Вони підпорядковувалися міністру юстиції, а з питань охорони громадського порядку – вимогам органів місцевого самоврядування [3].

Вивчення зарубіжного досвіду державного менеджменту поліції має вагомезначення для удосконалення діяльності правоохоронних органів України. В процесі реформування правоохоронних органів України необхідно враховувати національні особливості та запозичувати лише найефективніші засоби менеджменту, з зарубіжного досвіду, спрямовані на вдосконалення функціонування поліцейських інститутів.

Список використаних джерел

1. Камінський А. І. Становлення місцевої міліції в умовах реформування органів внутрішніх справ України [Текст]: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук / Камінський Андрій Іванович ; Київ. нац. ун-т внутр. справ. – К., 2008. – 232 арк.

2. Філіпповський В.М. Розробка та запровадження системи управління якістю в органах державної статистики України // Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля ; Гол. ред. колегії Голубенко О.Л. – 2011. – № 17(171). – С. 6–10.

3. Доценко О.С. Організація управління міліцією громадської безпеки в сучасних умовах: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук / О.С. Доценко: МВС України, Національна академія внутрішніх справ України. – К., 2003. – 206 с.